

Ny skolereform og konfirmationsforberedelse

En kortlægning af konfirmationsforberedelsen i Silkeborg Provsti 2014

Indhold

Om skolereformen

Om konfirmationsforberedelsen

Præsentation af rammeaftalen

Overvejelser over skolereformens betydning for konfirmationsforberedelsen i Silkeborg Provsti.

Beskrivelse af konfirmationsforberedelsen før skolereformen

Beskrivelse af konfirmationsforberedelsen efter rammeaftale og lokale forhandlinger

Evaluerings

Nye tiltag

Yderligere bemærkninger

Bilag 1 Gennemgang af situationen i de enkelte sogne

Skolereform

Den nye skolereform blev vedtaget i Folketinget den 7. juni 2013 af regeringen, Venstre og Dansk Folkeparti. Formålet er at give folkeskolen et løft.

Målet er formuleret således:

- 1: Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
- 2: Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
- 3: Tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

For at opnå det skal skolen tilbyde:

- 1: En længere og mere varieret skoledag med mere og bedre undervisning og læring.
- 2: Et kompetenceløft for lærere, pædagoger og skoleledere
- 3: Få klare mål og regelforenklinger

Af særlig vigtighed i forhold til konfirmationsforberedelsen og samarbejdet generelt med kirken er at:

- 1: Skolereformen betyder en væsentlig forøgelse af undervisningstimer, således at elever i 7. klasse har 35 undervisningstimer om ugen, placeret mellem 8 og 16.

2: Skolereformen opererer med begrebet Den åbne skole, der skal sikre at skolen åbner sig ud mod det omkringliggende samfund, herunder foreningslivet. Det skal medvirke til at fremme den lokale sammenhængskraft og bidrage til at eleverne i højere grad stifter bekendtskab med foreningslivet og de muligheder som foreningslivet rummer.

Af mulig interesse kan det nævnes at man, som en del af skolereformen, har oprettet et nationalt videnscenter for historie og kulturarvsformidling, der skal medvirke til at øge bevidstheden om historien og det kulturbærende. Man ønsker at sætte fokus på at historie og kulturarv afgørende påvirker samfundsudvikling, hverdagsliv og værdigrundlag. Det er altså noget, der prioriteres og ønskes styrket. Centret kommer til at ligge i Jelling.

Endvidere at et øget krav om inklusion er en del af reformen. De børn, der tidligere har været i specialklasser, skal i meget højere grad have deres plads i en almindelig klasse. Blandt andet af den grund skal lærere og pædagoger opkvalificeres, hvorfor der er sat en pulje af til efteruddannelse.

Skolereformen har på grund af det øgede timetal og den ændrede arbejdsaftale med lærerne, der betyder at de skal opholde sig flere timer på skolen, lagt et pres på skemalægningen. Dette har afstedkommet en diskussion om placeringen af timer til konfirmationsforberedelse. Disse timer er juridisk sikret en plads inden for skolens skema, altså mellem 8 og 16. Det er altså ikke en given sag (heller ikke før skolereformen) at kirken kan få morgentimer, og disse er efter skolereformen blevet mere værdifulde for skolerne. På en skole hvor den timemæssige årsnorm nu er 1680 timer, så er konfirmationsforberedelsens placering en brik i et stort puslespil, der i høj grad også handler om hvordan et arbejdsliv kan hænge sammen for lærerne.

Skolereformen har således givet anledning til at overveje konfirmationsforberedelsens form og plads i skoleskemaet. Denne overvejelse er i Silkeborg mundet ud i en rammeaftale, indgået mellem kommunen og provstiet.

Konfirmationsforberedelsen

Konfirmationen er en meget stor dag både for konfirmanden og for familien. Det er en fest man ser frem til og som giver anledning til at stoppe op og se tilbage og frem. Konfirmanden bliver fejret af alle, også med lykønskninger fra folk i lokalsamfundet, og forberedelserne er mange. Det er for mange en af de væsentligste familiefester i dag som tidligere.

For konfirmanden er konfirmationen kulminationen på et langt forløb i kirken, hvor meget nyt er blevet opdaget, overvejet og diskuteret. Hvor man har haft mulighed for at forholde sig til kristendommen, filosofi, diskutere, synge med mere. Og hvor man har lært kirken og præsten at kende.

Også forældrene er inddraget i forberedelserne i kirken på forskellig vis, gennem arrangementer i kirken, samtaler med konfirmanderne ud fra temaer, der er blevet bragt på bane i kirken, og som deltagere i gudstjenesten med konfirmanden.

I Silkeborg Provsti angiver præster formålet med konfirmationsforberedelsen som:

At konfirmanderne får et godt forhold til tro og kristendom / at de oplever at kirken er et sted de kan komme til hverdag og til fest / at de oplever det med Gud som relevant / at de møder en levende, nærværende og udfordrende kirke / at de møder en præst i øjenhøjde, en der tager dem alvorligt / at de lærer centrale salmer og fortællinger / at de får et indblik i trosliv, gudstjenesteliv, menighed, kirke / at åbne døren til en anden verden, skabe refleksionsrum / at de bliver fortrolige med gudstjenesten, deres kirke og præst / at åbne kristendommen for dem som livsfortælling og livsperspektiv.

Konfirmationen og det forberedende forløb er en vital del af et sogns liv. Stor europæisk undersøgelse viser tydeligt at konfirmationsforberedelsen har en afgørende betydning for kirken. Det er en af de bredeste kontakter kirken har med sine medlemmer, og den er afgørende for både den eksistentielle og den kirkelige dannelse. Undersøgelserne påpeger endvidere at konfirmationsforberedelsen har en vigtig samfundsmæssig opgave, idet den er alment dannende med dens stærke fokus på etik, identitet, menneskeværd, fortælling, musik etc., og konfirmanderne får i konfirmationsforberedelsen berøring med vigtige kulturelle steder og eksistentielle emner. Kirken er således også her med til at løfte en dannelsesopgave i samfundet, som også er skolens forpligtelse. Konfirmationsforberedelsen spiller en rolle i samfundet, i den enkelte konfirmands liv, i skolen, i familien og i kirken. Der er altså gode grunde til at skole og kirke og samfund gensidigt har interesse i at finde gode løsninger for placeringen af konfirmationsforberedelsen.

Rammeaftale

Der har i efteråret 2013 været løbende forhandlinger med skolechefen i Silkeborg, Huno Jensen. Dette arbejde mandede ud i en rammeaftale for konfirmationsundervisningen.

Rammeaftalen skal genforhandles efter to år.

Kommunen regner med en indkøringsperiode for skolereformen på tre år.

Rammeaftalen er en grundaftale, der placerer konfirmationsforberedelsen inden for skolens skema med 12 dobbeltlektioner om morgenen om efteråret og 12 dobbeltlektioner om eftermiddagen i foråret. Herudover en hel dag i foråret som er fælles for alle skoler.

Generelle overvejelser om skolereformens indvirkning på konfirmationsforberedelse i Silkeborg Provsti.

Den nye skolereform er nok på tegnebrættet færdig, men er i virkeligheden i høj grad i sin vorden. Hvad skolereformen på længere sigt vil betyde for konfirmationsforberedelsen er svært at sige. Udviklingen følges på nationalt plan. Rammeaftalen i Silkeborg Provsti gælder for de kommende to skoleår. På det tidspunkt har både skole og kirke gjort sig erfaringer med de nye vilkår.

Forholdet mellem skole og kirke er generelt godt og tillidsfuldt i Silkeborg Provsti. Kirke og skole er to vigtige folkelige institutioner, der har stor relevans i samfundet. Den overvejende opfattelse i Silkeborg er, at skolen og kirken har en fælles dannelsesopgave, og der er tradition for at der er berøringsflader i arbejdet med den opgave. Der er et velfungerende skole-kirke-samarbejde i provstiet, som har betydning for tilliden, kendskabet og samarbejdet.

For kirker og præster har der været forskellige overvejelser i forhold til at få udmøntet rammeaftalen og få de lokale aftaler på plads, særligt disse:

- Ønske om at fastholde den kontinuitet som det ugentlige møde giver.
- Forberedelse i morgentimer passer godt ind i sognets øvrige planlægning. Særligt i de større sogne er det vanskeligt at lægge forberedelsen om eftermiddagen, da der er mange begravelser og minikonfirmander, kor og sogneeftermiddage.
- Forberedelsen skal ligge så det er muligt for konfirmanderne at komme til og fra kirken

Der har i løbet af foråret 2014 været lokale forhandlinger med skolerne, og lokale aftaler er blevet indgået. Rammeaftalen har her været udgangspunktet. I bilag 1 ses en nærmere oversigt over de aftaler der er indgået.

En stor indvirkning, som skolereformen får på konfirmationsforberedelsen, er, at der fremover er større forskel på de tilbud, som sognene tilbyder konfirmanderne. Der er mange flere tidspunkter i spil, hvilket gør, at konfirmanden ikke har helt samme mulighed for at vælge hvilket sted han eller

hun vil følge forberedelsen, fordi det kan være, at netop hans/hendes skole ikke giver plads til forberedelsen på det tidspunkt.

Dette betyder at klasserne i højere grad end før, er en enhed for konfirmationsholdene.

Den nye skolereform kommer til at betyde at lidt færre konfirmander vil gå til forberedelse i hemsognet. Det kan også være at de går det første halve år i hemsognet, men så skifter hold. En del vil (som det også hidtil har været tilfældet) gå til forberedelse et sted og blive konfirmeret et andet, i hemsognet.

Det giver anledning til at skelne mellem den ritualbærende og den undervisende præst: Konfirmander vil stadig oftest gå til gudstjeneste i hemsognet, og hemsognepræsten vil for dem altså være den ritualbærende præst, som, hvis det ønskes, også skal konfirmere dem. Men denne ritualbærende præst vil ikke i alle tilfælde være den, der forbereder dem til konfirmationen. At al undervisningen ikke foregår i sognet betyder ikke at der ikke er konfirmander i sognet. Konfirmanderne kommer til gudstjeneste, og måske vil man i de kommende år se nye arrangementer, der får disse konfirmander til at falde til i hemsognet, selvom det ikke er der de undervises. Man kunne forestille sig at det var arrangementer målrettet dem efter søndagsgudstjenesten, eller deltagelse i særlige ture. Eller et samarbejde mellem den ritualbærende præst og den undervisende præst i enkelte undervisningssammenhænge.

Hvordan var det før?

Spørgsmålet om konfirmander har i mange år fyldt meget i provstiet. Der har været en del logistiske udfordringer der primært skyldes:

- at skoler er blevet lukket
- at udskolingen er blevet centraliseret
- at der i Silkeborg er relativt mange privatskolebørn
- at den offentlige transport er blevet beskåret

Særligt i den nordøstlige del af provstiet har dette givet store udfordringer.

Det altovervejende udgangspunkt for børn fra sogne udenfor Silkeborg, har været at man har fulgt undervisning og er blevet konfirmeret i sit hemsogn. Mange af de privatskolebørn, der har valgt privatskole inden 7. klasse er dog blevet undervist og konfirmeret med deres klasse.

Undervisningen har ligget i morgentimerne. Nogle steder steder har der i løbet af året været en udflugtsdag - undertiden i samarbejde med skolen.

En nærmere redegørelse for konfirmationsforberedelsen som den har set ud indtil nu, og som er baseret på spørgeundersøgelse og samtaler, findes i bilag 1.

Hvordan bliver det nu?

I bilag 1 findes en gennemgang af de forskellige aftaler, der er indgået.

Løsningerne falder i tre hovedgrupper:

A: Skoler, der fortsætter med morgentimer hele året:

Sejs Skole, Kornmod Skole, Sølystskolen (herunder Talentteam), Klippen

B: Skoler, der følger rammeaftalen (med variationer)

Frisholm Skole, Rudolf Steiner skolen, Dybkærskolen, Bryrup Skole, Virklund Skole, Th. Langs Skole, Funder Skole, Fårvang Skole, Langsøskolen, Skægkærskolen, Vestre Skole, Lemming Friskole

C: Skoler med andre strukturer

Balleskolen, Buskelundskolen, Hvinningdalskolen

Endvidere kan det nævnes at specialhold fortsætter uændret.

Det er uændret at privatskolerne afgiver timer om torsdagen.

Af den store gruppe, der følger rammeaftalen, planlægger de fleste sogne at have morgentimer i efteråret, og i foråret, hvor man har eftermiddagstimer til rådighed, at lave et færre antal lidt længere eftermiddage og dermed både udforske de muligheder der ligger i at have dem i et andet format. En løsning, der også bidrager til at få logistikken med begravelser, minikonfirmander, højskoleeftermiddage, eftermiddagsgudstjenester og andet til at gå op. Mange præster ser frem til eftermiddagsforløb, som de vurderer kan give bedre mulighed for at inddrage menigheden i forberedelsen; eftermiddagsgudstjenester for både konfirmander og menighed med efterfølgende spisning. Længere forløb om eftermiddagen med inddragelse af folk fra menigheden etc.

Andre har lavet en del af eftermiddagstimerne i foråret om til hele dage, hvor der ligeledes er anderledes plads til fordybelse end i en dobbeltlektion.

Særlige tiltag

KONFIRMANDEVENT

Skolereformen har givet anledning til at kaste et ekstra blik på konfirmationsforberedelsens indhold. Både lokalt: Hvordan giver eftermiddagstimer plads til at tænke konfirmander og menighedsliv sammen? Hvordan strukturerer jeg undervisningen i større blokke?

Men også på provstiplan: Kan vi, hvis vi går sammen, lave en dag, der giver konfirmanderne en oplevelse af et større fællesskab med sang, fortælling, udfordringer, fordybelse. En fælles dag med gode tanker og tankevækkende oplevelser. Langt de fleste præster sidder alene med planlægningen og afholdelsen af timerne, og langt de fleste præster ønsker et øget samarbejde.

Europæiske og danske undersøgelser af konfirmandernes syn på konfirmationsforberedelsen peger på at relationen til præsten har haft særlig værdi. Derudover finder konfirmanderne særlige arrangementer og ture betydningsfulde.

Få steder er der resurser til at arrangere lejrture for konfirmanderne. Men mange steder er det et ønske. Derfor inviterer sogne i Silkeborg Provsti nu til en særlig dag for konfirmander i provstiet. Der er nedsat en gruppe, der står for planlægningen med Gerda Jessen og Preben Medom Hansen som tovholdere. Planlagt til at finde sted 11. marts 2015. Og i årene fremover er tanken at lægge dette fællesarrangement i september måned.

KSK

I forbindelse med evalueringen af KSK i 2012 - provstiets skoletjeneste (også kaldet KK44 Skoletjenesten), blev der plads til, at KSKs medarbejdere også - i begrænset omfang - kan bidrage til pædagogiske opgaver indadtil i provstiet. Således kan KSK bidrage til planlægningen af den fælles dag. Endvidere står KSK til rådighed med pædagogisk sparring i forbindelse med konfirmationsforberedelsen. Det kan være inspiration til eftermiddagsforløb, udeaktiviteter, eller som materialebank, da KSK ligger inde med mange relevante materialer.

YDERLIGERE TILTAG?

Der har i en række år været afholdt konfirmandgudstjeneste i provstiet. Skal vi fortsætte med det? Vil de fleste sogne bakke op om noget sådant og være med i planlægningen? Skal sognene i fællesskab planlægge andre ting for konfirmanderne? For eksempel deltage i en event som del af By i mørke, KK44 festival, Open Night eller andet?

Evaluering

Der vil blive behov for at evaluere konfirmationsforberedelsen efter skolereformen.

Relevante spørgsmål der skulle besvares, er blandt andet disse:

Har det indvirket på minikonfirmander / højskoleeftermiddag/ har det givet mere/mindre fleksibilitet i forhold til planlægning af kirkelivet og arbejdsliv?

Hvordan fungerer det at nogle konfirmander begynder på holdet i hemsognet, men efter jul går i et andet sogn?

Menighed og konfirmander - har det fremmet noget? Arbejdsglæde /relationer?

Er der kommet færre konfirmander?

Hvad er erfaringerne med en fælles dag for alle konfirmander?

Yderligere bemærkninger

Skolereformen har flere steder givet anledning til at overveje den indledende konfirmationsforberedelse. Når eleverne i 3. klasse får senere fri fra skole kan det være vanskeligt at få lagt timerne så de ikke kolliderer med øvrige fritidsaktiviteter. Og når konfirmanderne i foråret kommer om eftermiddagen er der yderligere udfordringer.

Flere steder har man i samarbejde med skolen i stedet for minikonfirmandtilbuddet lavet et samarbejde med skolen om kirke-kultur-dage. Det er skole-kirke-samarbejde og foregår således på skolens præmisser som et ikke-forkyndende tilbud, hvor alle uanset religiøst tilhørsforhold, kan være med. Her fastsætter man i samarbejde med skolen et tema for en dag og arbejder så sammen om afholdelsen, der foregår i kirken, i skolen eller på en tur ud af huset. Andre steder overvejes der modeller med lørdage, kombineret med en kirke-kultur-dag.

De steder, hvor man har løsninger med skole-kirke dage for 3. klasser, er man overvejende glade for ordningen. For sogne, hvor transporten til kirken er vanskelig, er det en stor lettelse logistisk og økonomisk.

Disse ordninger kan dog blive udfordret af en mulig nærtforestående forordning om et obligatorisk tilbud om indledende konfirmationsforberedelse (minikonfirmand). I denne forordning vil der være bestemmelser for hvordan den indledende konfirmationsforberedelse (minikonfirmand) skal se ud.

I forbindelse med indførelsen af den nye skolereform fra sommeren 2014, har Silkeborg Provsti foretaget et undersøgende og afklarende arbejde angående konfirmationsforberedelsen i provstiet. Dette er den foreløbige redegørelse.

Udarbejdet af Louise Højlund for Silkeborg Provsti.